

Arrival Date: 02.12.2020
Published Date:
14.12.2020

DOI: 10.46291/Al-Farabi.050405

Volume
(5) Issue (4)
Year (December
2020)

EĞİTİM FAKÜLTESİ ÖĞRENCİLERİNİN ETİK KAVRAMINA İLİŞKİN METAFORİK ALGILARI¹

THE METAPHORIC PERCEPTIONS OF EDUCATION FACULTY STUDENTS TOWARDS “ETHICS” CONCEPT¹

Melike ÖZER KESKİN², Esmâ AKSAKAL³, Ceren YÜCETÜRK⁴

ÖZET

Bu çalışmada Ankara ilinde bulunan bir devlet üniversitesinin Eğitim Fakültesi'nde okuyan öğrencilerin etik kavramına yönelik algıları metaforlar yolu ile ortaya çıkarılmıştır. Araştırma olgu bilim araştırma desenine göre planlanmıştır. Yüz yüze ve online formatta hazırlanan anket formlarında öğrencilerden “Etik gibidir, çünkü.....” cümlesini tamamlamaları istenmiştir. Verilerin analizinde içerik analizinden yararlanılmış ve tüm veriler üç araştırmacı tarafından bağımsız analiz edilmiştir. Değerlendiriciler arasında görüş ayrılığı olması durumunda uzlaşma çalışması yapılmıştır. Çalışmaya 17 farklı anabilim dalında öğrenim gören toplam 282 eğitim fakültesi öğrencisi katılmış ve formların 249’ü değerlendirmede kullanılmıştır. Çalışma 182 (%73,09) kadın, 67 (%26,91) erkek öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Öğrenciler tarafından kullanılan metaforlar ortak özellikleri bakımından farklı kavramsal kategoriler altında toplanmıştır. Eğitim Fakültesi öğrencilerinin etik kavramı ile ilgili en çok ahlak, kural, doğruluk, toplum, su, kanun, vicdan ve insan metaforlarını tercih ettiği belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Metafor, etik, eğitim fakültesi öğrencisi

ABSTRACT

In this study, it is aimed to reveal the perceptions of students studying at the Faculty of Education of a public university in Ankara province towards the concept of ethics through metaphors. The research is planned according to the phenomenology research design. The students were asked to complete the sentence "Ethics is like because" in the questionnaire forms prepared face to face and online. Content analysis was used in the analysis of the data and all data were analyzed independently by three researchers. In the event of disagreement between the evaluators, a consensus study was conducted. A total of 282 education faculty students from 17 different departments participated in the study and 249 of the forms were used in the evaluation. The study was carried out with 182 (73.09%) female students and 67 (26.91%) male students. Metaphors used by students are gathered under different conceptual categories in terms of their common features. It has been determined that the students of the Faculty of Education mostly prefer morality, rule, righteousness, society, water, law, conscience and human metaphors regarding the concept of ethics.

Keywords: Metaphor, ethics, education faculty student

GİRİŞ

Geçmişten bugüne kadar birden fazla alanda kullanılan metaforlar, iki kavram arasındaki benzerliği göstermek için kullanılmaktadır. Bu gösterim herkes tarafından bilinen kavram yardımıyla daha az

¹ Bu çalışma Ankara’da düzenlenen 1. Uluslararası Etik Kongresi’nde sözlü olarak sunulmuştur (2-3 Mayıs 2020).

This study was presented orally at the 1st International Ethics Congress held in Ankara (2-3 May 2020).

² Doç. Dr., Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, Biyoloji Eğitimi Anabilim Dalı, mozerkeskin@gazi.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0001-8749-0994>

³ Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Biyoloji Eğitimi Bilim Dalı esmaaksakal06@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0003-4841-9532>

⁴ Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Biyoloji Eğitimi Bilim Dalı, lien1903@hotmail.com, <https://orcid.org/0000-0001-5143-3293>

bilinen bir kavram hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlar (Kılcan, 2017; Aubusson, Harrison ve Ritchie, 2006). Metafor insanların anlama şekli olarak karşımıza çıkar ve sadece kelimelerin değil aynı zamanda düşüncelerin de oluşturduğu bir kavramdır (Lakoff ve Johnson, 2005). TDK metaforu “Bir sözcüğü bilinen anlamı dışında farklı anlamlarda da kullanma olarak tanımlamaktadır” (TDK, 2018). Metafor üç öğeden oluşmaktadır. Bu öğeler; Benzeyen, benzetilen ve benzetme yönüdür. Bir metafor analiz edilirken, metaforun kaynağında, metaforun temasını ifade etmek için bilişsel kısıtlamalar kullanılmaktadır (Saban, 2008).

Eraslan (2011) metaforu konular arasında bağ kurarak anlamlandırma şekli olarak tanımlamaktadır. Ayrıca metaforlar fikirleri ortaya çıkaran, onları değiştiren ve bunun sonucu olarak insanların tutumlarını etkileyen durumlar içermektedirler (Strenski, 1989). Metafor bilinçaltımızdaki algıları ortaya çıkarmaktadır (Shuell 1990). Metafor ilk şiir ile edebiyatta ortaya çıkmış daha sonra görsel sanatlardan eğitim bilimlerine, psikolojiden felsefeye kadar birçok bilim dalında yer almıştır (Lissack,1999).

Metaforlar farklı alanlarda kullanıldığı gibi eğitimde de kullanılmaktadır. Eğitim ve öğretimde kullanılan metaforlar, sınıfta öğretmenin kullandığı öğretim stratejisini etkilemektedir. (McEwan, 2007). Öğretmenler eğitimde metaforlara yer vermektedir. Metaforlar aracılığı ile iki kavram arasında karşılaştırma yapma, aynı özellikleri ayırt etme ve bir kavramı başka bir kavram ile ifade edilebilme sağlanmaktadır (Saban, 2004). Öğrenciler anlamakta zorlandıkları konularda bulunan belirli terimleri; metaforlar yardımıyla kendi düşünce dünyalarında oluşturdukları kelimelerle ifade etmektedirler. Öğretimdeki bilişsel etkinliği tanımladıkları için metaforlar, eğitim ortamında çok fayda sağlamaktadır (Carter, 1990).

Literatür incelendiğinde eğitim alanında metaforla ilgili yapılan çalışma birçok çalışma mevcuttur (Günay, Aydın ve Damgacı, 2015; Keskin, Yıldız ve Aksakal, 2019; Yetim Karaca ve Ada, 2018; Kuzu, 2020; Kızılay, 2020; Koç ve Erdem, 2020; Aykaç ve Çelik, 2014; Alger, 2009; Botha, 2009; Shaw, Barry ve Mahlios ,2008; Şahin, 2019; Şahin ve Sabancı, 2018; Inbar,1996; Saban 2008, 2009; Bozlak, 2002; Töremen ve Döş, 2009; Tortop, 2013; Gültekin, 2013; Aydın ve Pehlivan, 2010; Limon ve Durnalı, 2018). Metafor çalışmalarının daha çok öğrenci, okul; bilgi, eğitim ve öğretmen, yönetici gibi terimlerle ilgili metaforlarla ilgili olduğu görülmektedir.

Örneğin, Boylu ve Işık (2020) yaptığı çalışmada bir üniversitede bulunan dil kursunda Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen Suriyeli mülteci öğrencilerin Türkiye algılarına ait metaforik bir çalışmada Türkçe öğrenen 235 Suriyeli öğrenci ile çalışmıştır. Koç (2014) öğretmen adaylarının öğretmen ve öğretmenlik mesleğine karşı tutumları üstüne çalışmıştır. Şahin ve Sabancı (2018) çalışmalarında pedagojik formasyon eğitimi alan öğrencilerinin okul yöneticileri ve öğretmenlere ait algılarının incelemiştir.

Literatürde aynı zamanda farklı alanlarda da metaforla ilgili yapılmış çalışmalar bulunmaktadır (Çelik Şahin ve Anık, 2020; Nas,2019; Özarlan, M. (2019). Harrison ve Treagust, 2006; Topuz ve Erkanlı, 2016). Köroğlu, Ulusoy Yıldırım ve Avcıkurt (2018) çalışmalarında turizm rehberliği eğitimi alan öğrencilerin kültürel miras ifadesine ait tutumları metafor yoluyla incelenmiştir. Eren, Çelik ve Aktürk (2016) çalışmalarında ortaokul öğrencilerinin Facebook’a yönelik algılarını metafor yoluyla incelemiştir. Pesen (2015) çalışmasında ise ailelerin “çocuk” kavramı hakkında algılarını metaforlar üzerinden incelemiştir. Çocuk kavramı aileler tarafından “mutluluğun kaynağı” ve “değerli verilen varlık” olarak ifade edilmiştir.

Etik kavramı insan hayatında önemli bir yere sahiptir. Etik toplum tarafından uyulması gereken, hangi davranışın yapılması ya da hangi davranışın yapılmaması gerektiğini gösteren kuralların tümünü kapsamaktadır (Karakütük, 2002; Aydın ve Yayla, 2018; Aypay, 2009) Etiğin temelinde iyi, kötü, doğru ve yanlış kavramları bulunmaktadır (Şahinoğlu 1996). İnsan davranışları bu kavramlar sayesinde analiz edilerek değerlendirilmektedir (İlgaz ve Bilgili, 2006; Obuz, 2009). Etik bir ikilem durumu karşısında bireyin iyi ya da kötü olan duruma karar vermesi, duruma farklı bakış açılarıyla bakabilmesi olarak karşımıza çıkmaktadır (Şakar, 2010).

Çalışmamızda öğretmen adaylarının etik kavramına yönelik metaforik alguları ortaya çıkarılmıştır. Öğretmenler atandıkları zaman görev yapacakları okullarda birçok etik ikilem durumla karşı karşıya kalabilmektedirler. Öğretmenlerin ikilem durumlarında alacakları kararlar meslektaşlarını, okul yöneticilerini, öğrencilerini ve velileri yakından ilgilendirmektedir.

Öğretmenlerin eğitim ve öğretim hakkında metaforik tutumlarının belirlenmesine ait literatürde çalışmalar bulunmaktadır. Ancak etik kavramına ilişkin algılarının tespit edildiği herhangi bir araştırmaya rastlanmamaktadır. Yapılan bu çalışma sonuçlarının ilgili literatüre katkı sağlaması düşünülmektedir

YÖNTEM

Araştırma Modeli

Bu çalışmada öğretmen adaylarının etik olgusuna ilişkin alguları ortaya çıkarılmıştır. Çalışma nitel araştırma desenlerinden fenomenoloji (olgu bilim) deseni ile yürütülmüştür. Bu desenin amacı bireylerin bir olguya ilişkin yaşantılarını, algılarını ve bunlara yüklediği anlamları ortaya çıkarmaktır. Olgu bilim araştırmalarında yapılan veri analizinde asıl amaç anlamları meydana çıkarmaktır yani olguları tanımlayabilecek temaları bulmaktır (Yıldırım ve Şimşek, 2006).

Çalışma Grubu

Araştırma 2019-2020 eğitim öğretim yılında Türkiye'nin bir devlet üniversitesinde 17 farklı eğitim fakültesindeki toplam 282 eğitim fakültesi öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Öğrencilerin 249'u değerlendirmeye alınmıştır. Anketlerin bir kısmı bazı kısımlarının cevapsız bırakılması ya da metaforik yapıya uymaması nedeniyle değerlendirmeye alınmamıştır. Araştırma 182 (%73,09) kadın, 67 (%26,91) erkek eğitim fakültesi öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Araştırmaya 26 (%10,44) 1. sınıf; 75 (%30,12) 2. sınıf; 83 (%33,33) 3. sınıf; 65 (%26,11) 4. sınıf eğitim fakültesi öğrencisi katılmıştır. Araştırmada çalışmaya katılan öğrencilerin daha önce etik dersi alıp almaması durumu sorgulanmıştır. Katılımcıların 54'ü (%21,68) daha önce etik dersi aldığını belirtirken, 187 (%75,11) öğrenci etik dersi almadığını belirtmiştir. 8 (%3,21) öğrenci ise soruyu yanıtsız bırakmıştır.

Eğitim fakültesinin 17 farklı bölümden öğrencilerin katılımıyla gerçekleştirilen bu araştırmadaki çalışma grubunun bölümlere göre dağılımı Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Bölümlere Göre Dağılımı

Bölüm Adı	f	%
Alman dili eğitimi	8	%3,21
Tarih eğitim	8	%3,21
Türkçe eğitimi	60	%24,09
Türk dili ve edebiyatı eğitimi	10	%4,01
Matematik eğitimi	11	%4,41
Fizik eğitimi	6	%2,40
Kimya eğitimi	11	%4,41
Biyoloji eğitimi	21	%8,43
Fen bilgisi eğitimi	36	%14,45
Sosyal bilgiler eğitimi	9	%3,61
Coğrafya eğitimi	19	%7,63
Okul öncesi eğitimi	8	%3,21
İngilizce dili eğitimi	8	%3,21
Özel eğitim	23	%9,23
Sınıf eğitimi	4	%1,60

Rehberlik ve psikolojik danışmanlık eğitimi (pdr)	2	%0,80
Diğer	5	%2,00

Veri Toplama Aracı ve Verileri Toplanması

Eğitim fakültesinde öğrenim gören öğrencilerin etik kavramına ait algılarının belirlenmesinde “Metafor formu” yazılı ve online formda hazırlanmış ve veriler bu form aracılığıyla toplanmıştır. Çalışmanın amacı öğretmen adaylarına hem yazılı hem de sözlü olarak açıklanmış ve araştırmaya katılımları sağlanmıştır. Araştırma gönüllü eğitim fakültesi öğrencilerinin katılımları ile gerçekleştirilmiştir.

Çalışmada “Etik gibidir, çünkü.....” tamamlanması istenerek öğrencilerin etik olgusuyla ilgili metafor öğeleri tespit edilmeye çalışılmıştır. Soru da “gibi” kavramı “metaforun konusu” ile “metaforun kaynağı” arasındaki bağı daha açık bir şekilde bağdaştırmak için kullanılmaktadır. “Çünkü” ifadesi ise etik kavramına karşı algılarını detaylı olarak belirlemek için kullanılmıştır (Yıldırım ve Şimşek 2013).

Verilerin Analizi

Araştırmadan elde edilen verilerin analizinde ve değerlendirilmesinde içerik analizi tekniğinden yararlanılmıştır. İçerik analizi ile elde edilen verileri anlamlandırabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaya çalışılmıştır. Betimsel analizle elde edilen veriler, içerik analizinde daha derinlemesine incelenerek fark edilemeyen kavram ve temalara içerik analizi sonucu ulaşılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). İçerik analizi betimlemelerde sıklıkla kullanılan bir yöntemdir ve belirli kurallara göre yapılan kodlamalarla bir metnin daha küçük içerik kategorileri ile tanımlandığı, özetlendiği sistematik bir uygulama olarak tanımlanabilir (Büyüköztürk, 2010). Toplanan nitel verilerin sayısallaştırılıp nicelleştirilmesine içerik analizi denir. Bu teknik ile mevcut veriler özetlenebilir, standartlaştırılabilir, mukayese edilebilir ya da başka bir forma dönüştürmede kullanılabilir (Öğülmüş, 1991).

Bu araştırmada öğretmen adaylarının kullandıkları metaforlar incelenerek ve amaca uygun olmayanlar, belirli bir metafor kullanılmayanlar elendikten sonra kabul edilebilir olanlar üzerinden kodlamalar yapılarak metafor kategorileri elde edilmiştir. İçerik analizi sırasında öğrenciler tarafından oluşturulan metaforlar;

- Benzeyen yani **metaforun konusu**
- Benzetilen yani **metaforun kaynağı**
- Benzetilene ait özellikler yani **metafor konusundan metafor kaynağına atfedilen özellik** açısından incelenmiştir. Metaforlar ortak özellikleri dikkate alınarak kategorilere ayrılmaktadır (Saban,2004). Örneğin;

“Etik yasa gibidir, çünkü uygulanmalıdır.

“ Etik ışık gibidir, çünkü hayatı aydınlatır.”

“Etik öğretmen gibidir, çünkü yol gösterir.”

gibi ifadeler “**Toplumsal düzen sağlayıcı unsur olarak etik**” kategorisinde yer almıştır. Benzer şekilde;

“Etik arkadaş gibidir, çünkü vazgeçilmez.”

“Etik hayat gibidir, çünkü etik olmadan insanlar hayatını sürdüremez.”

“Etik ahlak gibidir, çünkü sahip olunması gereklidir.”

gibi ifadeler ise “**Yaşamın kaynağı/ yaşamın kendisi olarak etik**” kategorisinde toplanmıştır.

Benzer şekilde elde edilen verilere içerik analizi yapılarak kategoriler oluşturulmuştur. İçerik analizi üç araştırmacı tarafından bağımsız olarak yapılmıştır. Analiz öncesinde bazı veriler üç araştırmacı tarafından birlikte analiz edilerek kodlayıcıların tutarlı olması sağlanmaya çalışılmıştır. Bağımsız kodlamalar yapıldıktan sonra araştırmacılar kodlamalardaki farklılıkları müzakere ederek ortak karara varmışlardır. Bu uzlaşma çalışmasıyla kodlayıcılar arası tutarlılık sağlanmıştır.

Veriler son olarak bilgisayar ortamına aktarılarak katılımcı sayısı (f) ve yüzdesi (%) şeklinde hesaplanmıştır. Elde edilen bulgular frekans ve yüzde şeklinde ifade edilmiştir.

BULGULAR ve YORUM

Öğrenciler tarafından kullanılan metaforlar ortak özellikleri temel alınarak farklı kavramsal kategoriler altında toplanmıştır. Eğitim fakültesi öğrencilerinin etik kavramı ile ilgili en çok ahlak 53 (%21,28), kural 25 (%10,04), doğruluk 10 (%4,01), hayat 10 (%4,01), toplum 7 (%2,81), su 9 (%3,61), kanun 7 (%2,81), vicdan 6 (%2,40), uygunluk 5 (%2,00) ve insan 4 (%1,60) metaforlarını tercih ettiği belirlenmiştir.

Öğrencilerinin etik kavramı için ürettikleri metaforlar 9 kategoride toplanmaktadır. Bu kategoriler şu şekildedir:

- Yaşamın kaynağı/ yaşamın kendisi olarak etik,
- Toplumsal düzen sağlayıcı unsur olarak etik,
- Değişen ve gelişen unsur olarak etik
- Tamamlayıcı-destekleyici unsur olarak etik,
- Yarar sağlayıcı unsur olarak etik,
- Teorik ve pratik çatışma unsuru olarak etik
- Değerlerle ilişkilendirilen etik,
- Olumsuz yönleriyle ifade edilen etik,
- Çalışma alanı olarak etikdir.

Öğrencilerinin etik kavramı için ürettikleri metaforlara ait kategoriler Tablo 2'de belirtilmiştir.

Tablo 2. Eğitim Fakültesi Öğrencilerinin Etik Kavramı için oluşturdukları Metaforların Kategorilere Göre Dağılımı

Kategori	Metaforun konudan kaynağa atfedilen özelliği	f	%
Yaşamın kaynağı/ yaşamın kendisi olarak etik	olmazsa olmaz, yapı taşı, vazgeçilmez, gerekli, temel unsur	25	%10,04
Toplumsal düzen sağlayıcı unsur olarak etik	kurallara uyma, denge sağlama, yol gösterici, nasıl davranılacağını bilme, düzen sağlayıcı, doğru davranış, sınırlayıcı, sorun çözücü, uygun davranış, olması gereken	106	%42,57
Değişen ve gelişen unsur olarak etik	kişiden kişiye değişen, sorgulama, toplumsal kurallar, farklı bakış açısı	29	%11,65
Tamamlayıcı-destekleyici unsur olarak etik	destekleyici, gerekli, tamamlayıcı, ilerleme	8	%3,21
Yarar sağlayıcı unsur olarak etik	doğru davranış, uygulanmadığında olumsuz durum, öğretici, güzel, faydalı	14	%5,62
Teorik ve pratik çatışma unsuru olarak etik	uygulanması zor, tecrübe, karmaşık	9	%3,61
Değerlerle ilişkilendirilen etik	saygı, sevgi, önem, doğruluk, eşitlik, ahlak, hoşgörü, vicdan, erdem, iyilik, adalet, insanlık, masumiyet, ahlak	36	%14,46
Olumsuz yönleriyle ifade edilen etik	Tehlikeli, acı	2	%0,80
Çalışma alanı olarak etik	Değerli, evrensel, ahlaki, töre bilimi, çeşitli, ortak sorunlarla ilgilenen, kapsam, ahlak felsefesi	20	%8,03
		249	100

Yaşamın Kaynağı/ Yaşamın Kendisi Olarak Etik

Ele alınan bu kategoride eğitim fakültesi öğrencileri metaforun kaynağa atfedilen özelliklerini açıklarken yapı taşı, vazgeçilmez, temel unsur, olmazsa olmaz, vb. gibi ifadeleri kullanmışlardır. Bu kategoride 25 öğrenci (%10,04) tarafından hayat, oksijen, su, nefes, yaşam vb. metaforları kullanılmıştır. Bu kategoride eğer alan metafor örnekleri aşağıda verilmiştir:

“Etik hayat gibidir, çünkü etik olmadan insanlar hayatını sürdüremez.” (Ö9, 2.sınıf, erkek)

“Etik binanın temeli gibidir, çünkü insanlığın temeli ahlaktır.” (Ö12, 2.sınıf, erkek)

“Etik arkadaş gibidir, çünkü vazgeçilmez.” (Ö18, 2.sınıf, kadın)

“Etik ahlak gibidir, çünkü sahip olunması gereklidir.” (Ö30, 1.sınıf, kadın)

“Etik oksijen gibidir, çünkü gereklidir.” (Ö34, 3.sınıf, erkek)

“Etik su gibidir, çünkü olmazsa olmaz.” (Ö35, 3.sınıf, erkek)

Toplumsal Düzen Sağlayıcı Unsur Olarak Etik

Bu kategorideki metaforlar incelendiğinde etik kavramı kurallara uyma, düzen sağlama, sınırlama, yol gösterme vb. şekilde açıklanmıştır. Bu kategoride 106 öğrenci (%42,57) tarafından etik kavramını yasa, ayna, terazi, ışık, kural, adalet, ahlak vb. metaforları kullanılarak ifade edilmiştir.

“Etik ayna gibidir, çünkü olması istediğini değil olanı gösterir her zaman.” (Ö2,3.sınıf, kadın)

“Etik yasa gibidir, çünkü uygulanmalıdır.” (Ö5, 3.sınıf, erkek)

“Etik terazi gibidir, çünkü toplumsal değerleri dengede tutar.” (Ö15, 3.sınıf, erkek)

“Etik ışık gibidir, çünkü hayatı aydınlatır.” (Ö16, 3.sınıf, kadın)

“Etik öğretmen gibidir, çünkü yol gösterir.” (Ö17, 3.sınıf, kadın)

“Etik ahlak gibidir, çünkü herkesin uyması gereken kurallar gibidir.” (Ö64, 3.sınıf, kadın)

Değişen ve Gelişen Unsur Olarak Etik

Kategoride yer alan metaforlara bakıldığında; etik kavramı kişiden kişiye değişen, sorgulama, toplumsal kurallar, farklı bakış açısı gibi ifadelerle yorumlanmıştır. 29 öğrenci (%11,65) etik kavramı için hobi, yaşam tarzı, özellik, karakter, hayat felsefesi gibi metaforlar tercih edilmiştir. Eğitim fakültesi öğrencileri tarafından üretilen bazı metafor örnekleri şöyledir;

“Etik soyut düşünce gibidir, çünkü herkese göre değişebilir.” (Ö47,3.sınıf, kadın)

“Etik bir çocuk gibidir, çünkü kişiler tarafından eğitilebilir.” (Ö56,1.sınıf, kadın)

“Etik hobi gibidir, çünkü herkese farklı gelir.” (Ö62,3.sınıf, kadın)

“Etik su gibidir, çünkü bulunduğu kaba göre şekil alır.” (Ö233,4.sınıf, erkek)

Tamamlayıcı-Destekleyici Unsur Olarak Etik

İlgili kategoride yer alan metaforlara bakıldığında etik gerekli, ilerleme, güvenlik gibi ifadelerle ilişkilendirilmiştir. 8 öğrenci (%3,21) bir ağacın dalı, yemeğe atılan tuz, evin kolonu, bilgi gibi metaforları kullanmıştır. Öğrencilerin oluşturduğu bazı metaforlara ait örnek cümleler aşağıdaki gibidir:

“Etik evin kolonu gibidir, çünkü sağlam olamazsa geriye kalan hiçbir şeyin önemi kalmaz.” (Ö41, 3.sınıf, kadın)

“Etik eğitim gibidir, çünkü çok gereklidir.” (Ö83, 1.sınıf, kadın)

“Etik bir ağacın dalı gibidir, çünkü bir beynin düşünme uçurumundan düşmeden önce tutunduğu daldır.” (Ö214, 2.sınıf, kadın)

“Etik yemeğe atılan tuz gibidir, çünkü yemek tuzsuz da yenilebilir ama yediğiniz yemekten tat alamazsınız, sadece karnınızı doyurmak için yemiş olursunuz.” (Ö229, 3.sınıf, erkek)

“Etik bilgi gibidir, çünkü bilimde ilerleme sağlamak için bilgi gibi etikte gereklidir.” (Ö177, 2.sınıf, erkek)

Yarar Sağlayıcı Unsur Olarak Etik

Oluşturulan metaforlara bakıldığında; etik kavramı güzel, faydalı, öğretici, doğru davranış, uygulanmadığında olumsuz durum gibi ifadelerle birlikte yer almaktadır. 14 öğrenci (%5,62) tarafından doğru olan, güzel davranışlar, trafik kuralları, birey, vitamin gibi metaforlar etik kavramını nitelendirmek için kullanılmıştır. Eğitim fakültesi öğrencilerine ait bazı metafor örnekleri aşağıda verilmiştir:

“Etik siyah ve beyaz gibidir, çünkü saflığı ve karanlığı temsil eder, bu yolun sonunda da iyiler ve kötüler vardır.” (Ö199, 4.sınıf, kadın)

“Etik sığınak gibidir, çünkü her türlü zorlukta kötü olayda ona kaçmalı ve sığınmalıyız böylece o kötülüklerden olumsuz olaylardan kendimizi, kişiliğimizi ve etrafımızdakileri korumuş oluruz.” (Ö169, 3.sınıf, kadın)

“Etik ahlak gibidir, çünkü kişide iyi, güzel olan niteliklerdir.” (Ö119, 3.sınıf, kadın)

“Etik hesap makinesi gibidir, çünkü ne yazarsan hangi işlemi yaparsan yap doğru sonuç verir.” (Ö52,4.sınıf, kadın)

“Etik vitamin gibidir, çünkü kişiyi daha iyi yapar.” (Ö39, 3.sınıf, kadın)

“Etik trafik kuralları gibidir, çünkü önem vermezseniz hem bizim hem de başkaları için kötü sonuçlar doğurur.” (Ö36, 3.sınıf, erkek)

Teorik ve Pratik Çatışma Unsuru Olarak

Bu kategoride elde edilen metaforlar incelendiğinde; etik kavramı uygulaması zor, tecrübe, karmaşık gibi kelimelerle ifade edilmiştir. Bu kategoride 9 öğrencinin (%3,61) etik kavramı için bıçak, sıcak bir çay, Kaf Dağı, gül, süt gibi metaforları kullandıkları tespit edilmiştir. . Bu kategoride oluşturulan bazı metafor örnekleri aşağıdaki gibidir;

“Etik dünya gibidir, çünkü uzaktan bakıldığında bir bütün yakınlaştıkça karmaşanın arttığı bir disiplindir.” (Ö249, 3.sınıf, erkek)

“Etik gül gibidir, çünkü koklamasını bilmeli.” (Ö242, 3.sınıf, erkek)

“Etik süt gibidir, çünkü muhafaza edilmediğinde çabuk bozular.” (Ö174, 3.sınıf, erkek)

“Etik bıçak gibidir, çünkü keskin sınırları vardır.” (Ö141 ,4.sınıf, kadın)

“Etik sıcak bir çay gibidir, çünkü herkes etik (ahlakı) taşıyamaz.” (Ö73, 2.sınıf, kadın)

“Etik Kaf dağı gibidir, çünkü nerede olduğunu bilemezsiniz.” (Ö74, 2.sınıf, kadın)

Değerlerle İlişkilendirilen Etik

Kategoride elde edilen metaforlar incelendiğinde; etik kavramı saygı, sevgi, önem, doğruluk, eşitlik, ahlak, hoşgörü, vicdan, erdem, iyilik, adalet, insanlık, masumiyet, ahlak gibi ifadelerle birlikte açıklanmıştır. Söz konusu kategoride 36 öğrenci (%14,46) etik kavramı için saygı, değer, doğruluk, karakter, ahlak, hoşgörü, dürüstlük, insanlık metaforlarını kullanmıştır. Öğrencilerin oluşturdukları metafor örnekleri şu şekildedir;

“Etik değerler gibidir,çünkü sağlıklı bir toplum oluşturur.” (Ö227, 2.sınıf, kadın)

“Etik saygı gibidir,çünkü insanların haklarına saygılı olmayı gerektirir.” (Ö239, 3.sınıf, erkek)

“Etik insanın kendine verdiği gibidir,çünkü doğru ile yanlış ayırt etmek ilk önce kişinin kendine yaptığı bir iyilik olacaktır.” (Ö194, 2.sınıf, kadın)

“Etik ahlak gibidir,çünkü ahlakta nasıl iyi-kötü,doğru-yanlış var ise etikte de bu değerler geçerlidir.” (Ö188, 3.sınıf, kadın)

“Etik insanlık gibidir,çünkü belli bir ölçütü vardır.” (Ö155, 4.sınıf, erkek)

“Etik dürüstlük gibidir,çünkü doğruyu söylediğimiz zaman yaptığımız işlere uygun hareket ederiz.” (Ö139, 2.sınıf, kadın)

Olumsuz Yönleriyle İfade Edilen Etik

Kategoride elde edilen metaforlar incelendiğinde; tehlikeli, acı gibi olumsuz ifadelerle etik kavramı açıklanmıştır. 2 öğrenci (%0,80) etik kavramı için acı biber, dinamit metaforlarını kullanmıştır. Öğrencilerin oluşturdukları metaforlara ait cümleler aşağıda verilmiştir;

“Etik acı biber gibidir, çünkü acı biber ne kadar kişiye göre inkar edilse de acıdır, aynı etik gibi.”(Ö138, 1.sınıf, kadın)

“Etik dinamit gibidir, çünkü patlamaya hazır bir bombadan daha tehlikeli bir kavramdır, kime göre neye göre!”(Ö85, 1.sınıf, kadın)

Çalışma Alanı Olarak Etik

Bu kategoride elde edilen metaforlar incelendiğinde; etik kavramı değerli, evrensel, ahlaki, töre bilimi, çeşitli, ortak sorunlarla ilgilenen, kapsam, ahlak felsefesi gibi ifadelerle kullanıldığı dikkat çekmektedir. Kategoride 20 öğrenci (%8,03) tarafından etik kavramı altın, hayat, varlık metaforları ile birlikte kullanılmıştır. Bu kategoriye ait öğrencilerin oluşturduğu metafor örnekleri aşağıdaki verilmiştir:

“Etik ahlak gibidir,çünkü etik ahlakı kapsar.” (Ö94, 4.sınıf, erkek)

“Etik ahlak gibidir,çünkü doğru bir biçimde yaşamaya dair yapılan tartışmaları ve bu alanda geliştirilmiş iddiaları kapsar.”(Ö208, 3.sınıf, kadın)

“Etik hayat gibidir,çünkü evrenseldir.” (Ö24, 1.sınıf, kadın)

“Etik töre gibidir,çünkü töre bilimidir.” (Ö31, 2.sınıf, kadın)

TARTIŞMA ve SONUÇ

Araştırmada, öğretmen adaylarının “etik” kavramına yönelik algılarının metaforlar yardımıyla ortaya çıkarılması ve üretilen metafor kavramlarının kategorize edilmesi amaçlanmıştır.

Araştırma, öğretmen adaylarının “etik” kavramını algılama şekilleri hakkında ipuçları sunmaktadır. Öğretmen adayları “etik” kavramını açıklarken “ahlak, kanun, doğruluk, kural, hayat, toplum, su, kanun, vicdan, uygunluk ve insan...” gibi 83 farklı metafor ürettiği tespit edilmiştir. Bu durum, “etik” kavramının sadece tek bir metaforla ortaya konulamadığının bir göstergesidir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde bu çalışmada belirlenen metaforlar aracılığı ile “etik” kavramına yüklenen anlamların bazı araştırma bulguları ile örtüştüğü görülmektedir.

Eğitim fakültesi öğrencilerinin etik kavramı ile ilgili en çok ahlak, kural, doğruluk, hayat, toplum, su, kanun, vicdan, uygunluk ve insan metaforlarını tercih ettiği Tablo 3’te belirlenmiştir.

Tablo 3. Eğitim Fakültesi Öğrencilerin En Çok Tercih Ettiği Metaforlar

Metafor	f	%
Ahlak	53	%21,28
Kural	25	%10,04
Doğruluk	10	%4,01
Hayat	10	%4,01
Toplum	7	%2,81
Su	9	%3,61
Kanun	7	%2,81
Vicdan	6	%2,40
İnsan	4	%1,60
Uygunluk	5	%2,00
Diğerleri	1	%0,40

Metaforlara ait kategoriler analiz edildiğinde “Toplumsal düzen sağlayıcı unsur olarak etik” (%42,57), “Değerlerle ilişkilendirilen etik” (%14,46), “Değişen ve gelişen unsur olarak etik” (%11,65), “Yaşamın kaynağı/ yaşamın kendisi olarak etik” (%10,04) kategorilerinin öğrenciler tarafından daha çok tercih edildiği görülmüştür. Araştırmaya katılan öğretmen adaylarında toplumsal düzenin devam edebilmesi için etik kuralların vazgeçilemez olduğu ortaya çıkmaktadır. Etik insanların davranışlarını yönlendirmekte ve davranış standartlarını belirlemektedir (Karakoç, 2012).

Genel olarak araştırmaya bakıldığında öğretmen adaylarının çoğunun etik dersi almadıkları görülmüştür. Buna rağmen etik kavramı hakkında bir fikir sahibi oldukları ve metaforik farkındalıkları olduğu görülmüştür. Öğretmen adaylarında etik hakkında farklı algıların olduğu görülmektedir.

Genel olarak tüm kategoriler incelendiğinde eğitim fakültesinde okuyan öğrencilerin büyük çoğunluğunun etik kavramına ait farkındalıklarının bulunduğunu göstermektedir. Ayrıca Eğitim fakültesindeki öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun genel olarak etiği metaforik anlamda toplumsal düzen sağlayıcı bir unsur olarak gördükleri tespit edilmiştir. Etiğin gerekliliği önemi ve işlevi metaforlarda açıkça görülmektedir. Sadece 2 öğrenci tarafından etik olumsuz yönleriyle ifade edilmiştir.

ÖNERİLER

Geleceğin öğretmenleri olacak öğretmen adaylarının farklı branştan da olsalar eğitim aldıkları üniversitelerde etik kavramını daha iyi anlamaları ve meslek hayatlarında da etik karar ve davranışlar içinde bulunmaları önemlidir. Eğitim aldıkları sürece öğretmen adaylarının etkili bir etik dersi almaları gerekmektedir. Her eğitim fakültesinde etik eğitimi dersi öğretmen adayları için zorunlu bir ders haline getirilebilir.

Öğretmenler meslekleri gereği diğer meslek gruplarından farklıdırlar. Bu farklılığı meydana getiren unsurlardan en öne çıkanı, toplumların tümünde kutsal bir statüde olmaları ve saygı gösterilen bir mesleğe sahip olmalarıdır. Bu durumda öğretmenlerin etik ilkelere daha çok dikkat etmeleri gerektiğini göstermektedir. (Özbek, 2003; Obuz, 2009)

Öğretmen adaylarının atanıp öğretmen olduklarında benimsemeleri gereken etik ilkeler “Kamu görevlileri etik davranış ilkeleri ile başvuru usul ve esasları hakkında yönetmelik”te bulunmaktadır. Ancak öğretmenlerin eğitim sunarken uymaları gereken eğitime ait etik ilkeler bulunmamaktadır. ABD’de çeşitli dernek, sendika ve belirli eyaletlerin eğitim bölümlerinde öğretmenlik meslek etiği kavramına dikkat çekilmiş ve ele alınmıştır. Sonucunda ise Amerikan Ulusal Eğitim Derneği tarafından tüm öğretmenler için eğitimde etik ilkelerin olduğu “Eğitim Profesyonellerinin Etik Kodları” belirlenmiştir. (Aydın, 2003; Sakin, 2007) Ülkemizde de eğitimde öğretmenler için bu şekilde etkili etik standartlar oluşturulabilir.

Etik ve etik eğitimi ile ilgili metafor çalışmalarının literatürde sınırlı sayıda yer almaktadır. Bu nedenle farklı evren ve örneklerde etik metafor çalışmaları yapılabilir. Ayrıca etik metaforlar farklı değişkenler açısından incelenebilir.

KAYNAKLAR

Alger, C. (2009). Secondary Teachers' Conceptual Metaphors of Teaching and Learning: Changes over the Career Span. *Teaching and Teacher Education: An International Journal of Research and Studies*, 25(5), 743-751.

Aydın, İ. (2003). *Eğitim ve Öğretimde Etik*, Pegem Yayıncılık, 2. Baskı, Ankara.

Aydın, İ. S., ve Pehlivan, A. (2010). Türkçe öğretmeni adaylarının öğretmen ve öğrenci kavramlarına ilişkin kullandıkları metaforlar. *Turkish Studies*, 5(3), 818-842.

- Aydın, K., ve Yayla, H. E. (2018). Muhasebe Meslek Mensuplarının Etik Tutumlarının Kurumsal İtibar Yönetimi Üzerindeki Etkisi. *Atlas International Referred Juornal on Social Sciences*, 4(8), 67-97.
- Aykaç, N. ve Çelik, Ö. (2014). Öğretmenlerin ve Öğretmen Adaylarının Eğitim Programına İlişkin Metaforik Algılarının Karşılaştırılması. *Eğitim ve Bilim*, 39(173).
- Aypay, A. (2009). *Bilimsel etik*. In A. Tanrıöğen (Ed), Bilimsel araştırma yöntemleri (ss: 277-292), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Aubusson, P. J., Aubusson, P., Harrison, A. G., & Ritchie, S. M. (Eds.). (2006). Metaphor and analogy in science education. *Springer Science & Business Media*, 30.
- Botha, E. (2009). Why metaphor matters in education. *South African of Education*, 29, 431-444.
- Boylu, E., & Işık, Ö. F. (2020). Türkçeyi Yabancı Dil Olarak Öğrenen Suriyeli Mülteci Öğrencilerin Türkiye Algılarına Yönelik Metaforik Bir Çalışma. *Başkent University Journal of Education*, 7(1), 129-145.
- Bozlak, M. (2002). The college student as learner: Insight gained through metaphor analysis. *College Student Journal*, 36 (1), 142-151.
- Büyüköztürk, Ş. (2010). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı*. Ankara: Pegem Akademi.
- Carter, K. (1990). Meaning and metaphor : Case knowledge in teaching. *Theory Into Practice*, 29(1).
- Çelik Şahin, Ç., Avcı Y. E., ve Anık, S. (2020). Dijital Liderlik Algısının Metaforlar Yoluyla İncelenmesi. *Electronic Journal of Social Sciences*, 19(73).
- Eraslan, L.(2011). “*Sosyolojik Metaforlar*”, Akademik Bakış Dergisi, sayı 27.
- Eren, F, Çelik, İ, Aktürk, A. (2016). Ortaokul Öğrencilerinin Facebook Algısı: Bir Metafor Analizi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 22 (2), 635-648.
- Gültekin, M. (2013). İlköğretim öğretmen adaylarının eğitim programı kavramına yükledikleri metaforlar. *Eğitim ve Bilim*, 38(169).
- Günay, R., Aydın, H., ve Damgacı, F. K. (2015). Eğitim Fakültelerinde Görev Yapan Akademisyenlerin Çokkültürlü Eğitim Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *Journal of the Institute of Social Sciences Cankiri Karatekin University/Cankiri Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1).
- Harrison, A. G. ve Treagust, D. F. (2006). Teaching and learning with analogies. In metaphor and analogy in science education, *Springer Netherlands*.
- Ilgaz, S. & Bilgili, T. (2006) Eğitim ve Öğretimde Etik, *Kkefd/ Okkef*, 14, 199- 210
- Inbar, D. (1996). The free educational prison: Metaphors and images. *Educational Research*, 38(1), 77-92.
- Karakoç Y. (2012). *Hukuk-etik ilişkisi. Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi Arşivi*. İstanbul: İstanbul Barosu Yayınları.
- Karakütük, K. (2002). *Öğretim Üyesi ve Bilim İnsanı Yetiştirme (Lisansüstü Öğretimin Planlanması)*, (Geliştirilmiş 2. Baskı), Ankara: Anı Yayıncılık.
- Keskin, M. O., Yıldız, Ö. Ö., & Aksakal, E. (2019). Tıp Fakültesi Öğrencilerinin Etik Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *Ihlara Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 300-313.
- Kılcan, B. (Ed.) (2017). *Metafor ve eğitimde metaforik çalışmalar için bir uygulama rehberi*. Ankara: Pegem Akademi.

- Kızılay, E. (2020). Sınıf Öğretmeni Adaylarının Çevre Sorunlarına Yönelik Metaforik Algılarının İncelenmesi. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 8 (21), 230-240. DOI: 10.33692/avrasyad.633966
- Koç, E. S. (2014). Sınıf öğretmeni adaylarının öğretmen ve öğretmenlik mesleği kavramlarına ilişkin metaforik algıları. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 15(1).
- Koç, E. S., & Erdem, A. (2020). Öğretmen Adaylarının Öğretim Yöntemi Kavramına İlişkin Metaforik Algıları. *International Anatolia Academic Online Journal Social Sciences Journal*, 6(1), 1-12.
- Köroğlu, Ö, Ulusoy Yıldırım, H, Avcıkurt, C. (2018). Kültürel Miras Kavramına İlişkin Algıların Metafor Analizi Yoluyla İncelenmesi. *Turizm Akademik Dergisi*, 5 (1), 98-113.
- Kuzu, Y. (2020). Eğitim Yöneticileri ve Öğretmenlerin Akademisyen Kavramına İlişkin Metafor Algıları. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (53), 557-582.
- Lakoff, G., & Johnson, M. (2005). *Metaforlar hayat, anlam ve dil*. (Çev: Demir, G. Y.). İstanbul: Paradigma Yayınları.
- Limon, İ., ve Durnalı, M. (2018). Doktora öğrencilerinin doktora eğitimi ve öğretim üyelerine yönelik metaforik algıları. *Sakarya University Journal of Education*, 8(1), 26-40.
- Lissack, M. R. (1999). Complexity: the science, its vocabulary, and its relation to organizations. *Emergence*, 1(1), 110-126.
- McEwan, A.E. (2007). Do Metaphors Matter in Higher Education?. *Journal of College & Character*. 8(2), 1-8
- Nas, E. (2019). Bir metafor çalışması: öğrencilerin rehberlik servisine ilişkin algıları. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 291-301.
- Obuz, P. (2009) Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümü öğrencilerinin öğretmenlik mesleğiyle ilgili etik olmayan davranışlara ilişkin görüşleri, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Adana
- Öğülmüş, S. (1991). İçerik çözümlemesi. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 24(1), 213-228
- Özarslan, M. (2019). Üstün zekâlı ve yetenekli olan ve üstün zekâlı ve yetenekli olmayan öğrencilerin biyolojiye ilişkin algılarının karşılaştırılması: Metaforik çalışma. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 45(45), 310-334.
- Özbek, O. (2003). Beden Eğitimi Öğretmenlerinin Meslekî Etik İlkeleri ve Bu İlkelere Uyuma Düzeyleri. *Yayınlanmamış doktora tezi*, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Pesen, A. (2015). Ebeveynlerin “çocuk” kavramına yükledikleri metaforlar. *Turkish Studies*, 10(15), 731-748
- Saban, A. (2004). Giriş düzeyindeki sınıf öğretmeni adaylarının “öğretmen” kavramına ilişkin ileri sürdükleri metaforlar. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 2(2), 131-155.
- Saban, A. (2008). İlköğretim I. Kademe Öğretmen ve Öğrencilerinin Bilgi Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Zihinsel İmgeler, *Elementary Education Online*, 7(2), 421-455.
- Saban, A. (2009). Öğretmen Adaylarının Öğrenci Kavramına İlişkin Sahip Oldukları Zihinsel İmgeler, *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 7(2), 281-326
- Sakin, A. (2007) Okul öncesi öğretmenlerin mesleki etik davranışlar hakkındaki görüşleri ile ahlaki yargı düzeyleri ve öğretmenlik tutumlarının incelenmesi, *Yayınlanmamış Doktora Tezi*, Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul

- Shaw, D. M., Barry, A., & Mahlios, M. (2008). Preservice teachers' metaphors of teaching in relation to literacy beliefs. *Teachers and Teaching: theory and practice*, 14(1), 35-50.
- Shuell, T. J. (1990). Teaching and learning as problem solving. *Theory into practice*, 29(2), 102-108.
- Strenski, E. (1989). Disciplines and communities, armies and monasteries and the teaching of composition. *Rhetoric Review*, 8(1), 137-146.
- Şahin, A., ve Sabancı, A. (2018). Pedagojik Formasyon Eğitimi Öğrencilerinin Okul Yöneticileri ile Öğretmenlere İlişkin Algıları: Metafor Çalışması. *Turkish Studies*, 13(4), 1057-1082.
- Şahin, A. (2019). Eğitimde Bilişim Teknolojisi Kullanımına İlişkin Öğretmen Görüşleri: Metafor Çalışması. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (31), 121-159.
- Şahinoğlu, S. (1996). *Etik, Tıbbi Etik, Bioetik Yöntem Bilgisel Işığında, Deontoloji Ders Notları*, AÜ Tıp Fak. Antıp AŞ Yayınları, Ankara, 57-63.
- Şakar, M. C. (2010) İlköğretim Sınıf Öğretmenlerinin Etik Görüşlerinin Değerlendirilmesi, *Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi*, Yüzüncü Yıl Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van
- TDK, (2018). Türk Dil Kurumu. Erişim tarihi: 01.09.2018, www.tdk.gov.tr
- Topuz, S. K., ve Erkanlı, H. (2016). Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Kadın Ve Erkeğe Atfedilen Anlamaların Metafor Yöntemiyle Analizi. *Alternatif Politika*, 8(2), 300.
- Tortop, H.S. (2013). Öğretmen adaylarının üniversite hocası hakkındaki metaforları ve bir değerlendirme aracı olarak metafor. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 3(2), 153-160.
- Töremen, F., & Döş, İ. (2009). İlköğretim öğretmenlerinin müfettişlik kavramına ilişkin metaforik algıları. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9(4), 1973-2012,
- Yetim Karaca, S, Ada, S. (2018). Öğrencilerin Matematik Dersine ve Matematik Öğretmenine Yönelik Algılarının Metaforlar Yardımıyla Belirlenmesi. *Kastamonu Eğitim Dergisi*, 26 (3), 789-800. DOI: 10.24106/kefdergi.413327
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2006). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. (6. baskı) Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (9. Baskı). Ankara: Seçkin Yayıncılık.